

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De fide, spe, charitate - Cod. Ettenheim-Münster 200

Lugo, Juan

[Köln, Rom], 1635

Disputatio II.

[urn:nbn:de:bsz:31-117176](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117176)

Nemo obicit: qd misericordia infusa n̄ pot̄ de facto concurrere cum misericordia naturali ad eundem actum misericordiae & nec fides et acta naturalis ad eundem actum conueniunt. Ans̄ probant: qd si id fieri pot̄ foret de facto quoties hōs iustus elicit actum misericordiae, cum semper proportionata sint utriusq; virtutis motiua. Consequens. a. ē falsum, qd ille actus est supernaturalis, atq; itaq; n̄ pot̄ a nobis percipi, sed dicitur elici a hō, atq; naturalis a sola misericordia naturali qui pot̄ percipi.

Hoc arguē procedit ex principio falso; diuisio ergo pot̄ in aliquando contingere, n̄ tñ semper qd n̄ semper dōe cognitio requiritur ad operatiōem utriusq; virtutis, nam misericordia infusa operatur ex bonitate misericordiae cognita per fidem qd auctoritatem Dei, ut suppono ex tractatu de: Grā, misericordia vero naturalis procedit ex cognitione eadem honestatis per lumen naturae & rōis naturalis, n̄ a. contingat proponi utriusq; poterit fieri unus actus ut utraq; cognitio, qui, licet sit supernaturalis, pot̄ ē debet percipi ab hōib; qui cum sit, ut diximus in superioribus.

Ex dictis infero pot̄ eundem numero assensum vertant circa aliquam veritatem immediate, & ex apprehensione terminiorum, & circa eandem mediate, qd alibi arguē rōis vel auctoritatis, pot̄m ē assentiri qd obit ex terminis apparet verum aliquomodo exi-
teriter vel probabilitur, cum etiam qd Deus ita reuelat vel qd infertur euidenter ex principiis certis, & tunc ille actus erit simul primum principium & conclusio respectu eiusdem obit materialis. Item eodem actu voluntatis pot̄m velle alibi obit v. g. pot̄m velle firmam qd bonitatem delectabilem quam in se hō, & velle medium vtiq; ad firmitatem v. g. qd sicut pot̄m velle idem medium ut vtile ad suos fines, sic etiam pot̄m velle idem obit qd x. & qd alium finem.

DISPVATIO II.

De Obiecto Materiali Fidei.

Postquam egimus de obit finali Fidei seu de motus credendi, reperitur vt dicamus de obit materiali ex de his quae creduntur, vt plene cognoscatur fidei obit & doctrina S. Thomae in hac quaestione prima orb; explicetur.

Sectio II.

SECTIO I.

Quo sit obiectum materiale, dignatum nostra Fidei?

In hac quaestione multa mixentur de nouo & multis afferentur
sententia diuersae; quae, si res bene intelligatur, fere conueniunt vel
parum potest differre.

Supponendum ergo in primis e. d. d. diximus
sextione jma ob. maale. in presenti vngari pro eo cui se
aliud assentimur, nam licet aliquando ob. maale dicitur illud
quod terminat cognitionem immediate, per quam existitatem res
per aliquod sibi inherens, ut paries dicitur ob. maale visionis,
quod subter visio terminatur ad solam absentiam parietis in ha-
rentem, illud tamen solum e. ob. maale denominatur. & per accidens, nos a-
loquimur in presenti de ob. maale quod immediate terminat
actum fidei per quam existitatem, quare a nonnullis appellatur
ob. foale, ut distinguant illud a motivo assentiendi quod appel-
lant ob. foale quo. sic loquitur Valentia, in presenti d. 2. q. 1. g. 1.
art. 1. d. 3. melius tamen appellatur ob. maale cum s. Thomas in
senti art. 1. quia fides vocatur circa illud ut informatum per au-
thoritatem & reuelationem diuinam tanquam verum ob. foale.

Supponendum 2do in ob. maale fidei potest distinguere
id de quo aliquid creditur, e. d. d. creditur. Primum dicitur
ob. 2do vero predicatum e. utrumque simul dicitur ob. com-
plexum seu tota propositio obiectiva. si ergo querimus quid sit ob.
maale fidei dignatum facile. Et non e. vnum ob. sed plura
pro varietate veritatum fidei, e. quidem dici debet de predicatis,
multa e. ut quae creditur e. multas ea de quibus creditur, e. multi-
plura quae credi potest in reuelantur. quare ob. maale fidei in tota
sua latitudine potest comprehendit omnes veritates necessarias & con-
tingentes quae reuelari potest, e. quae aliunde ex parte ob. non reuelantur
reperiantiam, reperiantiam cum assente fidei diuina. dixi quae re-
uelari potest, quia aliqua veritates non potest reuelari, ut cognitio quae
Deus non re. nihil vngam dignum reuelare, o alia habita in d. dixi
etiam quae aliunde ex parte ob. non reuelantur, reperiantiam in reuelari
arem cum assente fidei diuina, quia si Deus nollet illam in intellectu
con-

concurrere. inquam ad assensum fidei, potest Deus revelare. hanc
 suam voluntatem, si tñ potest fides esse a sensum circa illam, q̄ ipsa
 revelatio supponit Deum nolle concurrere ad illam assensum, reliqua.
 vero oēs quæcumq; illæ sint sicut cognoscuntur a Deo ita potest revelari
 & crediti per fidem.

Sentes: an hæc oia obta. male accipiunt ad fidem eiq; im-
 mediate? R̄ affirmative, q̄ oia ex se videntur motus fidei & ex
 immediate revelantur a Deo, & dico q̄ est hæreticus & amittit fidem
 qui negaret Johannem habuisse carnem, atq; qui negaret Incarnacionem.

Quæ: gravior blasphemia est negare. Chr̄i divinitatem
 quam a ligido aliis tenas. R̄ ex se ipso ad immediate est contra-
 fidem omnem ac aliud, coactum ex aliqua circumstantia male potuit
 veritate peccatum, præsertim q̄ melior est irreverentia negare Chr̄o quæ me-
 jus pertinet ad eius dignitatem, atq; Deo sanctior in ratione irreverentia est
 gravior.

Quæ iterum: Deus si æquiter oia affirmat, aliquas e. im-
 pliciter affirmat, alia veri cum iuramento & si oia exigunt æqualem fi-
 dem. Nego itaq; q̄ tñ respicit Deo mendacium, quam perjurium,
 uno in rigore nihil sit affirmare nisi cum iuramento, iurare e.
 nihil aliud e. quam adducere Deum in testimonium, Deo e. semper inter-
 ponit suum testimonium quoties aliquis affirmat, licet ut nobis sese
 accomodat utatur aliquando iuramento explicito, ut vehementer nos
 ad assensum moveat.

Sentes tñ licet oia hæc immediate credantur per fidem, ali-
 qua tñ principaliter quam alia ad fidem pertinent, tñ q̄ ex se est obta
 notiora, quare licet hinc hæc. Electi magis inclinatis ad cog-
 noscendas veritates notiores, sic etiam hinc fidei, tñ etiam q̄
 quædam est quæ magis conducunt ad fidem qui de facto per fidem
 interdicitur, ut potest videmus.

Supponendum ergo tñ obta male adæquatum alicuius rei
 vel habet aliud e. adæquatum simpliciter, aliud vero dicitur obta adæ-
 quatum attributionis. primo modo obta e. adæquatum completitur
 oia quæ attinguntur per oēs actus illius rei. 2do modo dicitur obta
 adæquatum q̄ licet si attingatur immediate per oēs actus, oia tñ obta
 illorum actuum ordinantur ad illud melius & magis complete cognoscen-
 dum. exemplum habes in Medicina, cuius obta adæquatum attributi-
 onis e. curis horis, & licet si cognoscatur immediate hanc curam per
 oēs suos actus, oia tñ cognoscit in ordine ad ipsam, vado. actus quo
 cognoscit naturam & proprietates talis herbe v. g. seu eius temperamentum
 Deo pertinet ad Medicinam, q̄ illa cognita docerit ad melius sciendum
 modum

modum curandi talem vel talem morbum. sic ergo de fide inquiri
potest: an in obitu obitu materialibus quae recipiunt ut vivunt aliquid obitu ad aqua-
tum attributionis, in ordine ad curam, meliorem cognitionem coetere
ola cognoscantur e quala illud sit? dicitur alicuius obitu cognosciones debe-
re. Ordinari ad obitu attributionis melius cognoscendum, non quidem ad
illud faciendum vel acquirendum, sed ad cognoscendum, nam licet cog-
nosciones fidei ordinantur ad generandum amorem Dei, sed tamen amor Dei
obitu attributionis ad aquatum, sed forte, partiale in quantum fides
etiam docet quomodo sit habendus amor Dei; obitu, et attributionis
et si cognoscitur per illam viam vel habitum, et ad curam meliorem
cognitionem deserviant et ordinantur coetere actus illius scilicet.

Supponendum quoque quando dicimus quod alia obitu cognosciones
in ordine ad obitu attributionis, non debere illigi quod obitu actus habet suum
in sua entitate seu in modo intrinseco tendendi ad sua obitu aliquid
ordinem intrinsecam ad obitu attributionis, nam cognosciones qua medici-
cina inuestigat naturam et temperamentum talis herbae, non habet quantum
est de se, maiorem ordinem ad curam huiusmodi cognoscens quam ad
alium finem ad quem illig. huiusmodi natura ubi habet se, et quam si medi-
cina non intendit illam huiusmodi curam cognoscere, nam ille cognosco
solum representat naturam et temperamentum herbae a priori vel posteriori
cognoscitur precipuendo a fine quem Medicus intendit, quare tota illa
ordinatio est extrinseca huiusmodi re ex parte, illig. qui habet illam cognoscens
in ordine ad talem finem. sic etiam actus fidei, quo credimus totam
habuisse causam per revelationem Dei, de se non habet ordinem intrinsecum
nisi ad hoc peculiare obitu, sicut obitu attributionis fidei sit Deo vel
aliquid aliud, sed quoniam omnia quae creduntur per fidem sunt opera
Dei, et per consequens habet ordinem ad Deum, potest tamen ascendendo
ab eo ordinem, sicut Philosophia agit etiam de ente mobili, quod per
ordinem ad Deum, et tamen non ideo Deus est obitu attributionis Philoso-
phia, sed non intenditur precipue a Philosopho per omnes suos actus cog-
noscere Dei, sed cognoscere ipsius entis mobilis.

Hinc infero esse abusum de facto sit obitu ad aquatum
attributionis fidei, de quo potest, de possibili tamen potuisse non esse,
potuit et Deus plures veritates revelare, quae de se non magis deser-
virent ad Dei cognoscens quam aliae veritates naturales quae specu-
latur Philosophia et Metaphysica, quare sicut Philosophia et Meta-
physica et Deus obitu ad aquatum attributionis, sic non est fidei in illo
causa. Dices: Etiam non omnes actus fidei est virtus Theologica cum
non omnes attingent Deum. Respondendo neg. quod ratio virtutis Theo-
gica non determinatur ex obitu materialibus, sed ex motivo finali, quod in obitu
actibus

actibus fidei & veritates divinae.

46.

His suppositis quaestio remanet: an de facto obitu adaequa-
tum attributionis nostrae fidei, id est, ad cuius cognitionem oēs fidei actus
ordinantur, sit solus Deus an aliquis alius? & quidem dubitari nō
est. Deum, si nō sit obitu adaequatum, de tñ principalissimum est de quo
plura & potentissima credidit nostrae fides, ut patet ex articulis qui continent
praecipua cogitata fidei Christianae & oēs complectuntur aliquas verita-
tes quas de Deo ad intra vel ad extra de Deo confitemur. diffi-
cultas ergo sola est: an solus solus Deum sit obitu principalissimum
re etiam adaequatum attributionis.

Patres afferuntur sententia. Durandus q. 5. prologi docet obitu
adaequatum esse bonae merita, cuius sententiam libere refert Vaz. j. tome
in j. partem disp. jo. cap. 2. Durandus tñ in ea sententia nō permansit
ut notat Suarez in sententiis disp. 2. sect. j. num. 3. Denique Cabrell
& Beanus indicant obitu adaequatum fidei esse Christum Dominum. Alij
dicunt obitu adaequatum esse Deum nō quidem secundum se, sed sub ratione
glorificatoris, scilicet, ut alij dicunt, sub ratione salvatoris, vel, ut dicit
Albertus, quatenus Alpha & Omega, id est, principium & finis. Alij
dicunt esse Deum secundum se, sed sub ratione Veritatis, quam sententiam
post alios sequuntur Valentia dicto d. 3. & Vasquez ubi sup. & ha-
rez ubi sup. sect. 1. & 2.

Existimo has oēs sententias parum differre obitu adae-
quatum attributionis fidei esse Deum sub ratione Veritatis & salvatorem
nostrum, haec enim videntur esse ad quorum cognitionem ordinantur oēs qui
fides nostrae de facto docet, ut scilicet sciamus quis sit Deus & quibus
modis de Deo consequi salutem nostram. cum hoc tñ constat quod
cuius sit Deus esse obitu adaequatum nostrae fidei, prout dicitur a S. Thoma
& alijs coeque, & in primis quod Deus sit obitu attributionis conditio
ex multis scripturae testimoniis, quae ad hoc ponderat Valentia ubi sup.
& ex August. lib. 4. de Civitate. cap. 29. in hac verba: fidei primū
& maximum officium est ut in verum creatur Deum; & alijs Patribus
ab eodem Valentia adductis.

Quod vero saltem etiam nostrae fidei ad fidei obitu conditio ex
multis scripturae locis. Inia 48: ego Dominus Deus tuus docens te virtutem.
ad Ephes. 4: ipse dedit quosdam Prophetas, alios vero Evangelistas,
alios vero Pastores & Doctores ad confirmandum sanctorum. 2. ad Timoth.
3: oēs scripturae divinitus inspiratae utilis est ad docendum, ad arguen-
dum, ad corrigendum, ad docendum in iustitia ut sciamus ut hō
Dei ad hoc de quibus bonum instructus. Deo fides saepe appellat veram
salutem, verum salutem. Luca 1: salutem salutem. Actuum 13. calli saepe.

Quis:

Præ: notitia nra salutis etiam ordinatur ad meliorem
notitiam Dei & solus Deus e h' ulty nra e obitu adaequatum attributi-
onis fidei cum ad solum Deum cetera oia ordinentur. Ex solu-
tione huius objectionis constabit rã conelusiõ nra; qã ut alibi est obitu
adaequatum attributionis alicuius scilicet q' sufficit oia, qua docentur
in ea scia ordinari ad illud, sed ultra hoc requiritur q' ea oia n' cog-
noscantur q' se, sed q' meliorem illig notitiam habendam, sic e.
magis Melioris n' cognosceret nam herba nisi conduceret ad sciendu
modum curatiois. q' si Medicus cognosceret nam herba expectando etia
illam cognitionem q' se independenter a cognitione curatiois, n' est cur
herba conduceretur a rã obitu attributionis saltem partialis. Deo
in Logica dixi demonstracem n' ee obitu adaequatum attributionis
Dialectica, qã hec definitio e diuisio e alia, qua traduntur in
Logica deseruiant ad demonstracem, n' tñ cognoscuntur solum q' se
demonstracem, sed etiam q' se, q' cognitio definitiois e diuisiois
etiam dependenter a demonstracem obitu ad dirigendos actus intellectus.

Hinc ergo q' ad objectionem, nam hec notitia nra
salutis e salutatis conueat ad cognoscendum Deum eig auctorem
e finem, hec tñ a fide n' solum obitu intendantur ad gene-
ratiã in notis meliorem Dei notitiam sed etiam q' se, ita ut licet
ex cognitione meliorum nra salutis h' generaretur cognitio melior
Dei, adhuc generetur a fide, e adhuc Deus reuelaret nobis qua me-
dia vel optima eunt ad nram salutatem e pfectiõnem, utrumq' se
fides de facto intendent, scilicet ut cognoscamus Dei maiestatem e pfectio-
nem ad de ipso sentiamus dignae, e ut sciamus etiam viam salutis e pfectio-
nis nre, atq' ad hec duo videntur ordinari oia qua per fidem nobis
manifestata s'nt. Deniq' cum hoc fiat q' quomodo dicere, Deum e
obitu adaequatum attributionis nre fidei, prout loqui videtur. I. Thomas
in p'ncipiõ art. i. mo, loquitur e. de Deo n' solum secundum m' sed ut asse-
quibit etiam a nobis, multa quippe docet fides n' solum ut sciamus
qualis sit Deus in se, sed ut sciamus etiam quomodo sit a nobis assequenda,
Deus a. in hac latitudine bene appellatur obitu adaequatum attribu-
tionis fidei.

Obiicit aliqui: qã in symbolo continentur præcipua
mysteria nra fidei, e tñ in symbolo nihil traditur de actu meritorio nre
fidei modo bene operandi. q' scim nram ee partem peculiaritatem
partem practicam. e quidem præcipua eis mysteria, quoniam pecu-
liarua e e ordinatur ad cognitionem Dei, continentur in symbolo q'
potissimum ordinatur ad cognitionem, at vero quatenus practica
magis continetur in lege, sed Decalogo, cuius notitia e etiam
necessa =

necessaria ubi & ordinatur ad bene operandum.

Dubitari potest de humilitate Christi an etiam pertineat ad obitu attributionis nostrae fidei per illud Joannis 17: haec est vita aeterna ut cognoscant te solum verum Deum & quem misisti in mundum Christum. Sed de cognitione etiam fidei solent explicari. Et illud Joannis 20: haec est scriptura ubi ut creditis quod scripsit Spiritus filius Dei et ut credentes vitam habeatis in nomine eius. Atque verius sic videtur Christi humanitatem huius sit primam & praecipuum medium nostrae salutis & potissimum Dei in hoc saeculo respiciendum, ut in se ad fidem rediret, sicut coetera beneficia Dei & sicut alia media nobis collata ad salutem, scilicet ut ex eius cognitione melius cognoscatur Dei bonitas erga nos, & melius sciatur quam viam debeamus sequi ad nostram salutem consequendam.

Contra hanc doctrinam obijci potest primo: quia aliqua videntur tradi ut fidem quorum notitia ad neutrum horum obituum ordinatur, ut: Tobiam habuisse canem, quis & melius cognoscit Deum aut media propria salutis ex eo quod sciat Tobiam habuisse canem. Et hoc est idem illud quod diximus obitu adaequatum attributionis fidei. Sed est aliquid istam veritatem conducere ad cognoscendam veritatem fidei quae nec in re viliissima deficiere potest. Sed contra, quia in primis hoc non debet dici eorum opinio quae Petrus narrat vel docet de re ipsa Petrum obitu attributionis, quod est ridiculum, ratio autem est quia narratio Petri non dicitur, nec ostendit Petrum esse veracem nisi rei essentis aliunde cognita de probes, imo supponit in audientibus fidem veritatis Petri ad hoc ut credatur res narrata.

Melius ergo de eadem Tobia, huius in ista parte conducat ad Dei bonitatem vel viam salutis nostrae cognoscendam, conducere in quasi integraliter et ut partem historiae & rati summa comprehendantur Dei bonitatem erga Tobiam, cuius aliquid latet pars futuri aduentus canis praecedentis & praecedentis salutem suam & salutem, quae etiam ratio quasi in speculo videtur viam salutis nostrae per exemplum, cui post arumnas & tentationes, propitiam & gratiam, Deus restituit in maximo & in minimo.

Secundo obijci: quia idem est obitu adaequatum principiorum & contentum, principia autem nostrae fidei sunt actuali quae oes sunt de Deo & Deus solum secundum se. Et obitu adaequatum attributionis. Quod articulos est quidem quasi dignitates & principia principalissima nostrae fidei, et sunt alia plura principia & veritates immediate etiam reuelatas nostrae fidei, quarum obitu est bonitas & honestas virtutis, malitia & turpitudine vitiorum.

Tertio obijci: Metaphorice habet etiam pro obitu partiali
altri =

attributionis Deum & quoad illam partem n̄ distinguit a fide.
Negatur conseq: q̄ Metaphysica inuestigat Deum per rationem n̄
tam, fides vero per solam ignis Dei reuelatōem, quare licet n̄ differant
at quoad ob̄iū māale, differunt maxime p̄nes diuersam motum
fideles auerendi.

Quarto ob̄iēs: q̄ ois cōia supponit de suo ob̄o
quod sit & quid sit, ut dicitur in posterioribus, fides a. n̄ supponit
sed docet de Deum, & quis sit Deus & Deus n̄ e. ob̄iū fidei.
illam p̄notationem de ob̄o, quod sit, n̄ exigit ab h̄te id. oem tēam,
sed id. demonstratōem effectiūnam qua prima passio demonstratur
de cetera plures e. id. demonstratōes quibz probatur ipsa existentia
ob̄iū saltem a posteriori. utem p̄notio de ob̄o quid sit solum
requiritur quatenus importat notitiam nominis & aliquam noti-
tiam confusam ipsi rei significata per talen vocem, ignitio e.
dubitata quidditatis ob̄iū postq̄ semper intenditur quam supponit
p̄ plures demonstratōes, ut suppono ex libris posteriorum.

Infero primo idem dicendum e. cum proportione de
ob̄o attributionis Theologia, nam si petas quale sit ob̄iū māale.
Theologia sit habere. dicendum e. e. oes veritates que ex
veritatibz reuelatis, qualescunq̄ illa sint, potnt inferri. si vero
petas: quale sit de facto ob̄iū aduquatam attributionis Theologia,
similiter dicendum e. de Deum in iussu & m̄dia etiam n̄ra salubris
& p̄fectionis, ad h̄c p̄. ordinantur oia de quibz de facto tractat Theolo-
gia; cum e. ois Theologia cognitio inferatur ex principiis reuelatis
ex hoc fine ut melis cognoscatur, & etiam quoad. real. conelios e. illis
ca. qua fides docet, ad eundem etiam finem ordinari debet conelios
Theologia, ad quem ordinantur principia fidei ex quibz inferuntur.

Infero 2do idem cum proportione dicendum e. de ob̄o
attributionis, & de ob̄o attributionis fidei, si iuxta d̄stinctionem signi-
ficatum inter ob̄iū & ob̄iū, nam ob̄iū attributionis fidei, & illud, d̄st̄
ob̄iū, de quibz aliquid e. credens, tale e. ut ad illis ignitiam oia alia
ordinantur, ob̄iū vero attributionis e. illud, q̄ inter ea que per fidem
creduntur, taliter se h̄t, ut in ordine ad illud, reliqua oia credantur,
modo supra explicato.

sectio II.

SECTIO II

Utrum possit Obiectum Materiale Fidei esse aliquid falsum?

Duplex questio sub hoc titulo breuiter & examinanda. Prima e:
an Deus possit reuelare aliquid falsum, cum e. dictum sit in supe-
rioribus fidei esse purgare Deus obicere reuelauerit, si scilicet
apertus Deum esse reuelare aliquid falsum, consequens e qd aliquid
falsum possit e obiectu materiale fidei. 2a questio: an hec Reg
si possit aliquid falsum dicere, si tñ aliquid falsum proponatur nobis,
et reuelatum a Deo, an possit nra fides credere a sanctorum circa istud obiectu
apparenter reuelatum.

Circa primam questionem fuit error a recentium Deum
esse calupniando factu fuisse mentium, qd tribuatur Priscilla =
matis e hincis apud Valentiam in pñenti q. j. puncto 2. contra
quem erroris late agit Augustinus lib. contra mendacium cap. 2.
inter Catholicos etiam n̄ desierunt qui dicerent Deum n̄ quidem de
pōia ordinaria, sed de pōia absoluta e inuicem mendacii, vel salte
n̄ per seipsum immediate, sed per alium esse a merere aliquid falsum.
Ista Gabriel Briaccensis, Thomus, e quidam Hybernus relati a Va-
lenti. vti supra concludit. 2. e a Suarez in pñenti disp. 3. sect. 5.
tertiuma tñ e pars negativa, in vtrum Alia etiam
de pōia absoluta, quam cum S. Thoma in pñenti art. 3. docent oes
Theologi apud predictos auctores, e quidem Valentia meriti affirmat
& contrariam sententiam Aliam etiam de pōia absoluta tenentis
ad minus censura dignam e. Suarez a. ficit e hanc etiam, qd etiam
sentit Coninca in pñenti disp. 10. num. 5. e 14. Iste jmo ex scriptura
ad hebr. 6. volens Deus abundantis ostendere, immobilitatem con-
sistit sui interponit iusiurandum ut per rursus res immobiles, quibus
improbabile e mentiri Deum, firmissimum solatium haberemus. in
quo loco aduertendum e Apulum n̄ solum excludere a Deo mendaciam
de pōia ordinaria, sed etiam de pōia absoluta, nam si possit Deus
mentiri de pōia absoluta n̄ haberemus firmissimum pem, quam
Paulus colligit ex improbabilitate mentuendi, pōis e. formidare an
Deus vobis sua pōia absoluta, promississet nobis falso vna inten-
tione implendi. deinde e optimus locus ad Rom. 3. in illis verbis:
e. Deus verax, ois a. hō mendax. in quo loco n̄ e sermo de actu
sed

si Deus eam reuelaret, si a. potest Deus falsum reuelare merito formidare. 49.
quis potest an Scriptura est falsa, hoc etiam si Deus reflexe dixerit se
in Scriptura nihil falsum velle. de seia absoluta reuelare, nam haec
ipsa reflexio potest esse notae suspensa, ut eandem rationem. Et si vera fidei
certitudo firma sit, ponenda se in Deo imporia ad falsum.

Quod hoc arguere nimum probare, nam licet Deus in
potest mentiri, et in uti amphibologia et circumlocutione vel intentione
aliam sensum suum ab eo quem concipiunt aduocantes, nimirum
supplendo mentaliter aliam propositionis partem vel restrictionem
quam exterius non exprimit, quem modum loquendi aliquando etiam
habeat homines docentibus, quos refert et sequitur Thomas Sanchez lib.
3. de Deo praecepto Decalogi cap. 6. Et similitur potest merito nunc
formidare ne Deus de facto ita locutus fuerit in Scriptura, et per conse-
quens an sint vera quae nos credimus esse reuelata, sicut ergo nunc non
derogat nostrae fidei. Quod Deus potest cum eadem amphibologia loqui, sic
nec derogaret quod Deus cum eadem potest falsum asserere.

Fateor praedictam rationem non videri esse insolubilem, nam
in se sententia concordantia videtur certitudo nostrae fidei licet ex causa potest
aliquando falsum asserere. Ego tamen in primis non credo licere illum
modum loquendi intendendo se ipsum verum quem sensum verba extor-
na de se non significat, sed tamen ea aliquo adito mente retento, ut si
interroganti an hodie comederis dicas non comedi diligendo men-
tibus nisi semel. sane si hoc non est mendacium sperituum tollitur
omnis humana coactio et fidelitassine mendacii. ratio a priori est,
quia illa verba corrupta dicta hinc ex institutione hominum significacionem
externam completam, quam non possit tollere verba aliter interioris
sententia, quae quidem non sunt verba nec componunt locutionem integram
cum vocibus externis. Et veritas vocis deuenientia est ex significacione
quam hinc ipsa vocis externa est ex conformitate quam illa vocis hinc
cum alio significato. videtur opinari in praesenti disp. 10. dub. 3.
qui bene et late hoc probat.

Facilius admitto licere uti amphibologia quando voces
de se admittunt utrumque sensum, tunc enim cum causa hoc in ordine
unam sensum licet non sit ad mentem aduenientia, quia iam verba sunt vera
cum aliquo eorum significato conformetur obto. ceterum haec non
sufficiunt ad formidandum praesentior de mysteriis reuelatis, nam licet
Deus aliquando uti sit amphibologia et tunc de facto aliquando
ille utatur, tamen non credere potest praecipua nostra fidei mysteria,
et ea omnia, quae in aliquo determinato sensu certa creduntur, non esse
appropinquata reuelata, tum praesertim quia certissimi me constat fuisse reuelata

per verba quae alium sensum excutunt, tum etiam quae praeden-
tissime condat in adiectione quam reflexivam ut Deus non solum
cum agitur vocatur, ^{locus} sed etiam de his rebus ad salutem necessariis,
sine qua vox illa non est hebraeus praedictus modus loquendi. quare tunc
habemus motum ad credendum certo hanc esse Dei locutionem, ut dixi-
mus disputando praecedenti, sic etiam habemus plura motus ad creden-
sum certo Deum nobis hanc mysteria sine amphibologia reuelasse.
ex qua etiam fit hanc darentur hebraicum esse modum illum loquendi
ad sensum interiori coniectum per videretur verba caetera, sed huc
ipse nos certo credere Deum hanc esse locutionem hoc modo, quia habemus suffi-
cientissima motus ad credendum hanc esse de facto etiam requisitam
ad excusandum illum modum loquendi a culpa, quam etiam omnes Theo-
logi requirunt.

Contra conclusionem propostam et aliqua obiectio.
Prima ex scriptura in qua saepe dicitur Deus deliquit Jeremiae
10. Ezechielis 14. 3 Regum 18. verum praedictis locis verbum
deceperit sumatur permissivum quatenus Deus permittit aliquem
deliquit in poenam peccatorum. veritas afferentur alia plura loca
in quibus vel Deus ipse vel alia persona sancte videntur mendicare.
coeterum quod attinet ad Regum omnia loca hanc manifeste veram expli-
cationem, quam tamen in singulis locis tradere pertinet ad scripturam inter-
pretes. Quod vero attinet ad Regum et hanc est magnum inconve-
niens eas aliquando magnum mendacium commississe, peritum
cum aliquando ex inadvertentia vel ignorantia potuerunt excu-
sari, plures tamen eorum locutiones explicantur a Petri in vero sensu
saltem figurate. dicitur Valentia ubi supra puncto 3.

2do obicitur: quia Deus se solo potest producere in illece-
broso habitum vel actum erroris, tunc a mentis illo habitu vel actu
Deus testificaretur falsum & mendacium. occasione huius ob-
iectionis solvet hanc disputari: quod potest Deus se solo producere habitum
vel actum erroris in illecebroso, sed tamen ad producere in illecebroso necessa-
rium non est, nam licet id fieri possit, non sequitur Deum per illum habitum
vel actum scilicet loqui. ratio autem desumitur ex dictis disputatio-
nibus, ubi proxime de ratione locutionis est per illam loquens mani-
festet aliter obicitur prout in sapientia mente se hanc manifestando
simul esse in sua mente ordinando illud obicitur ad aliteram, quare
licet Deus produceret actum erroris in meo illecebroso non loqueretur,
neque illa esset vox Dei, si ex procederet a Deo, volente ordinando illud
obicitur ad me manifestare mihi se illud habere in mente & hanc est lo-
cutio Dei.

Quis:

Dices: poramq actum erroris quo aliquis induit solum
 ee lapidum v. g. e simul induit seum ordinare. hoc obtu ad ipsum,
 strumq quidem solum, tunc sane loqueretur Deus per illum actum,
 qd induit illum ut coruat hoc nullu effectum soalem sicut mani-
 festare illi soctum ee lapidum e hanc ee Dei mentem ad ipsum ordi-
 natam. alique dicunt adhuc illam h fore locutionem Dei, qd h
 manifesta est Dei mentem, Deus e. h h talem mentem aut cogniti-
 onem. Sed contra, qd h De raõ locutionis qd exprimat vere
 mentem loquentis, ut qd exprimat ea vere, vel falso, ille. a. error ex-
 primeret hiet falso mentem Dei, qd si repugnat diuine locutioni ex-
 primere mentem simulatam Dei, ex hoc fieret fiet repugnare Deo
 inducere illum actum erroris, qd per illum exprimeret falsa eume-
 lak suam pensem, negare ergo possum qd soit Deus producere e ratione
 in illa hõis hanc actum erroris 2do loco adductum, qd eet locutio
 Dei falsa, qd repugnat.

Oterum si sermo sit, de actu erroris quo solum
 suum solum ee lapidum v. g., h video cur repugnet produci
 a solo Deo concurrente. Illeto hunc ut principium vitale, quicquid
 dicit S. Suarez diq. 4. Metaph. sect. 13. e. P. Salas 2. tome in j. 2. de
 tract. 13. diq. 1. sect. 3. num. 53. e. S. Ronces dicit diq. 10.
 art. 2. qui etiam negat id fieri pcc. qd quis hõis nihil illigeret
 per illum actum a solo Deo productum. notinum. in sentent. P.
 Vasquez in 1. inam 2. de diq. 40. num. 11. e. alij multi. raõ d. e.
 qd in eo casu Deus h mentiretur nec loqueretur per illum actum,
 qd a. Deus eet caõ erroris h repugnat, qd error h e malij moraliter
 sic phisice, sicut alia qualitates quas Deus caõ in hõie. hiet sunt
 male ipi hõis, imo errorem Deus caõ vere e proprie quando hõis
 per caõ 2das nãales e necessarias occipitur, nam qui caõ id ex
 quo necessario sequitur alijus effectus dicitur proprie caõ. illum
 actum e effectum, sicut ergo so Deus medij carnis secundis necessarij
 caõ. errorem in hõie, cur h poterit se solo? ra neutro e. can
 error e malum aut pe. sed pccõ.

Dicens hoc repugnare cum infinita veritate Dei, sicut,
 cum infinita e sanitate repugnat velle aut caõ. peccatum hõis.
 Sed contra, qd h repugnat cum infinita vita Dei velle mortem hõis,
 nec cum infinita veritate Dei velle ignorantiam hõis. Sicut repugna-
 vit cum infinita veritate Dei velle errorem hõis, nam sicut per mur-
 tem vel ignorantiam nrãm Deus h moritur nec ignorat, ita nec
 per errorem nrãm Deus errat aut mentitur, Et dixi, in quo ap-
 pareret differentia erroris a peccato, nam si Deo vellent vel caõ. peccati,
 Deus

Deus peccaret, scilicet. qui diligit ut iniquitatem iniqui sit et abominabiles sicut ea quae vileserunt, qui. a. caet errorem in errat nec mentitur.

Dicunt ille actus est indecens non nisi humane Sed h. si illum velle. De illum actum est indecentem obiective et magister, si praeter indecentia morali cum h. est liber. Et a. Sed velle in h. aliquam qua hant indecentiam obiectivam, et mediam, quando h. e. nunc per inadvertentiam vel aliam causam h. h. meliorem moralem, ut constat h. eo qui ob ignorantiam comedit carnes in die ieiunii vel polluitur ei, de quo diximus in Tractatu de actibus humanis.

Hinc infero idem. Quendum est de habita inobediencia ad errorem, et a. Deus a solo illum producere, imo idem existimus de habita vitioso quem hant Deus, et solo ponere in voluntate, h. deo ducetur Deus author peccati vel inclinari ad illud, sicut nec modo dicitur inclinatio ad peccatum sicut dederit appetitum sensitivum, et hinc per carnis naturam tentabes et concupiscentias abuentes ad peccatum, Deus, et hanc ora h. dat ex alio ut fiat peccatum, sed potius ut vocamus in certamine, forti, et ut qua maior est quae, eo ut gloriosior triumphus, quo etiam ad pot. dea habitum vitiorum tribuendo simul vitis arbitrio quibus peccati peccati veniunt.

Supponit ergo qd. Sed h. pot. falsum revelare, et per consequens qd. ex h. capite h. pot. fieri subter falsum, vel lat. 2da. diff. ultas. an pot. habitus fidei episcopi asserere falsum ex eo qd. proponatur. obiter revelatum et eo a Deo. Sed revera Deus h. revelavit in qua. etiam controversia codis et vera Theologorum sententia negat. qd. potissime pot. ex scriptura et Petribus semper fidei certam appellantes. 2da. ad. Si motheum j. scio cui credidi et certus non est. Act. 28. quoniam secundum certissimam sectam nostrae Religionis est. Inid. ser. 6. cap. 9. ut nullus scire valeat certitudine fidei cui h. pot. subter falsum est. Basilis in moralibus regula 80. cap. 27. fides est certissima. Animi exaltatio de digniorum veritate verborum. Chrysostomo homil. 27. caput 30 ad hebr. fides fidei h. pot. nisi cum circa ea quae h. videntur certitudinem quae habitus erit amplius quam circa quae videntur. Bernardo epistola 190: fides h. e. opinio sed in veritate certa subditi. quo etiam modo loquuntur alij passim, ex quibus colligitur oem actum fidei esse cognitivum certum, ex quo fit a fortiori esse semper veram, qd. certitudo est forma adhaesio intellectus asserenti et necessaria cooperatio unius appetitus cum veritate, si a. actus quo credo. Christum natum h. habet hanc necessariam connexionem seu contingentem cum veritate, et manet idem assensu fidei

fieri licet Deus hoc non revelasset quando proponeretur apparenter ut
revelatum, sed tunc est vera assertio de facto & quidem verum, in
certum, cum potuisset non esse ergo exaltare falsum. Et si ois actus fieri
et ergo, sed tunc est repugnare, in creatur a fide assensu circa reve-
lacionem apparenter propositam.

Contra hanc doctrinam coram fuerunt plures objectiones.
Prima occumitur et experientia qua videmus rubeum eodem modo
assentiri mysterio vero & falso a Parocho propono, utrumque assen-
titur et fidei revelacionem quam credit existere & per utrumque assensum
meretur & utrumque elicit per eadem fidei virtutem, neque dicitur pro
ut credendum falsam motum solum auctoritate. Parochi enim reve-
ra ex parte motum in magis obsequatur illi auctoritas Parochi ad
veram assentiam quam ad falsam & si ad credendum mysterium verum
moveretur auctoritate. Dei, ad eadem etiam moveretur ad credendum falsum.

Secundum aliqui autem fidei necessarii proponere iudicium
pridem inobstantibus ortum ex tot motibus & ergo quibus in re-
sistentur ad credibilitatem in rei falsae. Sed contra, quia rubeus
habet alia motiva ad factum ad credendum verum quam falsum & eo-
dem modo dicitur illi praesentia credendum verum. Quia ut
rubeum etiam regulariter habere alia motiva ad credendum pro-
ter doctrinam Parochi, si aliquando fuerit in ignorantiam suam
in attendat ad alia motiva, tunc Deus operari potest dicens & quasi
privilegio movet illum ad assensum fidei. Ita Corca in presenti
pars. 3. disp. 10. num. 12. sed plane sine fundamento quia illi est veritas
& veritas magis credendi quam falsis fere est rubeus, & ipsa experientia
docet eos non habere maiora motiva ad credendum verum ad falsum
a Parocho propositam quam falsum.

Quod ergo assensum obre falsi non asserre ab usante fidei
per se obre fidei in modo quo perfectus percipit obre proponitur
ut probat obre facta, in tunc est actum fidei, quia ut supra dixi, habet
fidei virtutes in limitatum auctoritatem ut non possit concurrere ut non
possit concurrere ad assensum sed qui respiciunt revelacionem Dei, sed so-
lum de illos qui tendunt in veram revelacionem, haec est limitatio col-
ligitur a posteriori ex scriptura & Patribus docentibus assensum fidei
est certum, non potest esse certum si potest esse falsum ut diximus. a priori
vergetur illud ex eo quod fides est virtus intellectualis quae movet virtus
voluntatis tendit semper in bonum, sic virtus intellectualis tendit in
verum, ut ait Aristoteles, sed dicitur a S. Thoma in presenti art. 3, quare
habet per virtutem voluntatis v. g. per misericordiam possumus
subvenire pauperi facto & apparenti, in tunc possumus per virtutem
infu-

infirmitate suam credere veram apparet, quia actus voluntatis ideo est virtus
quod est bonus, bonus vero est quia sequitur regulam presentiam,
quam etiam sequitur debuerit hinc est nunc sequitur presentiam,
at vero actus intellectus non ideo est virtus quia est bonus, sed quia est verus, actus
est intellectus non hinc voluntatem bonitatem suam in se sed dignominat
tione a voluntate & deficiente veritate non erit actus virtus suam.
fateor in predicto casu nullum habere primum voluntatis affectionem
et quidem signatam qua vult credere fidei, dicitur multorum falsum
propositum, fateor etiam mereri per illam voluntatem credendum,
et per se etiam aliquando si eam non habet, nego tamen pro christi essentiam
fidei divina circa illud omni.

2° obijciatur: quia si deo credente. Messiam nasciturum
peula ante Christi natiuitatem potuit nasci Christus ignorante. Sicut est ipse
peruenisse in eodem actu fidei, qui tamen est falsus. Sed facile
vel per illum assensum a principio credendum fuisse, Christum nasciturum
post tempus ultima Propheciae et reuelationis, et tunc est actus fidei et per
uerarum christi nato Christus, quia ille actus negabat Christum iam esse natum
sed natum esse tempore ultima reuelationis, vel ille assensus negabat
Christum esse natum tunc, si tamen est actus fidei etiam ante Christum natum,
quia Deus nunquam percelleret Christum non esse natum in illa hora.
imo etiam in reuelatione potest magis diem actus nato Christo, quia tempus
maneret negando Christum natum scilicet pro illo primo instanti pro quo
at unibus negavit non pro tempore sequenti.

Tertio obijciatur: quia per fidem credimus Christum esse in
haec hostia consecrata, alioquin non adorantur absolute, sed conditi
oratio et tamen si hinc assensum subest falsum. Sed neganda maius
per fidem scilicet. solum credimus Christum esse sub hostia bene consecrata,
quomodo a. et hoc sicut potest uno debere hanc hostiam absolute
ad orari, diximus de iustitia de incarnatione.

Quarto obijciatur: quia ex uno assensu fidei ex hoc as
sensum falso inferatur quod sit facta, ad quam concurrat non solum
actus sed etiam ipse habitus fidei. Et per fidem producat assensum
falsum. Sed in illo casu habitum fidei concurrere quidem
falsam praemissam de fide, praemissam veram, et sic simul cum alia
praemissa falsa concurrere ad conclusionem falsam praedictam, qua
quidem potest affirmari obia praemissa de fide, procedit ad ipsam,
verum vero est falsa non dicitur proprie, casu a praemissa de fide
sed per accidens, proprie vero a praemissa falsa, nam praemissa
de fide ex se tendit ad productionem conclusionem veram, quia
sequitur falsa praemissa a concludit vitiosa a terminando ad illam.
ita

ita etiam respondet heares in praesenti disp. 6. sect. 5. num. 4. 52.
et Carnelut. jo. num. 82. qui bene hoc explicat aliquibus exemplis.

SECTIO III.

Utrum obiecta Fidei supponantur euidenter credibilia?

Idem obiectum quod fidei creditur de bono, et verum, sequitur an debeat
necessario supponi euidenter credibile. hoc est, an debeat pra-
cedere cognitio euidentis quam licet obiectum illud non cognoscatur eu-
denter ita est, cognoscatur tamen euidenter tale est, cuius veritas rectam
probantiam sine ulla hesitatione credi potest.

Omnino errorem antiquorum est non etiam equali haereti-
corum dixerunt nihil credi debere nisi quod spiritus sanctus vnicuique
impedite proponit, interius reuebat, qui, ut ait Augustinus
libro de doctrina christiana in principio est error superbius et
multis periculis expositus, nam praeterquam quod est contra experien-
tiam et scripturam, ex qua constat praedicationem fidei de lege con-
fieri debere, huius per alios huius, et etiam raris haereticum et schis-
maticum volente unguos fieri sibi regulam credentium, ex
quo fit apud haereticos totum est fieri differentias quot sunt capita.

Nec obstant aliqua scriptura loca, quales dicitur in
sa; ponam vniuersos filios tuos doctos et Aud. et Ioannis 5. expro-
bet dubitans Dei. Et iuxta Ioannis 17. qui credit in filium Dei habet
testimonium Dei in se, et alia similia quibus indicatur fideles
dari immediate a Deo, nam haec loca solum significant Deum
per auxilium obiter interius gratiae excitatis et adiuuantis mo-
re, corda fidelium ut praestans assensum, ut quae exteriora a pra-
dicatoribus ex parte Dei sufficienter proponuntur. Inuenitur
etiam fideles habere in se testimonium Dei quibus obicitur, quod
credunt in diuinum testimonium, ubi sufficienter proponitur.
magis videtur ostendere illud Ieremias 23. dabo legem meam in
visceribus eorum, et non docebit ultra qui vir proximum suum.
et illud iuxta Ioannis 20. non neceps habentes ut aliquis doceat vos, nam
verbo docebit vos etc. verum locus Ieremias a multis illegatur de dante
patria, et hec vterque illegatur de dante legis gratia, solum significatur
abundantia gratiae qua fideles ita efficiuntur ad praeserta charitatis,
ut etiam deprentes, lege exteriori ipsa charitas doceat quid faci-
endum, quod vero fugiendum sit; hoc tamen non tollit quod de lege con-
misi-

mysteria fidei externam predicacionem requirant. quibus ergo e:
an hac proportio mysteriorum talis praerogatur quae generet
auctorem evidentem de eorum credibilitate.

Aliqui negant in sapientia apud Valentiam in punto g. j.
art. 4. d. 3. qui nunquam committunt praecedere evidentiam credi-
tatis. Alii recentiores fatentur aliquando procedere, negant tñ
requiri in unquam, h. e. ut videtur admittere in pueris & rurs.
hæc qui n̄ possunt percipere vim & efficaciam motuorum quæ reddunt
credibilia mysteria nra fidei.

Item th e corus Theologorum sententia affirmat. pro
qua e aperte. S. Thomas in præsent. art. 4. ad 2. ubi sic ait, h. e.
qui crederet nisi videret ea e credenda vel pp evidentiam signorū
vel pp aliquid huiusmodi. ubi S. Thomas præcepit de fidei aucto-
ritate videri, hoc e, evidentem cognoscere credibilitatem mysteriorum.
Itē primo ex brevitate & pp. psal. 92. testimonia tua credibilia
facta s̄ nimis, illa e. particula, nimis, h. mmo videtur mmo-
rem quam evidentem credibilitatem significare. Iohannes 15 de iis
qui n̄ credentes dixit Ch̄s: nunc. a. excusacionem h̄ hnt. ex quo loco
colligitur clare motiva fidei generare pp. evidentiam credibilita-
tis, aliquem si solum generent probabilitatem excusacionem haberont
qui n̄ credunt, pp. regeretur & aliud iudicium probabile, quo
pursant probabiliter hæc mysteria h̄ e. credibilia, e. quidem hæc
Nota probant n̄ solum de facto sed etiam de probabili, nam si fides
obligaret ex se ad credendum aliquid qd n̄ est evidentem credibile,
obligaret de facto ad plura credenda, qd n̄ oia quæ deus revelas
sunt habent evidentem credibilia, ut constet in multis rebus
quas putamus revelatas e. aliquibus sanctis, n̄ tñ credimus fide.
Quæna. E. n̄ de facto oia quæ credimus s̄ evidentem credibilia
vident, qd fides n̄ sit aliter ad eam obli. tendere. ad hoc etiam
facit S. Clementis in constitutionibus Apostolicis lib. 8. cap. j. ubi re-
lati mysteria fidei subicit: quæ qui credunt (n̄ utcumq. neg. inco-
nserate sed cum viderio ac reverentia) christum quidem au-
git a Deo. videtur Augustinus tomo 6. libro contra Iudeos
fundto cap. 5. Hieronymus dialogo contra Luciferianos circa finem.
Vincentij Cuiriacensis in suo ammonitorio. e. Valentia ubi supra.

Ratione probant argui: quoniam ad credendum necessa-
ria e. prudens voluntas credendi, voluntas. a. dicitur prudens qd
dirigitur a iudicio prudentia proponente obli. qd iudicio s̄o b̄i-
venti. probant utaq; qd prudentia, cum sit virtus intellectualis debet
e. practice certa & evidens circa honestatem circa quam proxime
veratur

veritate & ob hoc praesentior e creditibile proponitur evidenter
 creditibile. Veram haec res non videtur effectus, sed in primis aliqui
 accipiunt hoc dari actum praesentia verum qui non sit evidens sed solum
 probabile, quod sequitur P. Julius 2. tom. in j. 2da tract. ii. disp. 3.
 act. 4. num. 34. et 50. deinde quicquid de hoc sit dici potest pro-
 pter hoc per indignum probabile quod ob hoc fieri sit credendum, quod dic-
 tamme probabile praesentio potest sequi aliquid aliquid quasi reflexus
 existens est e contrario a praesentia dictans pro nos hic e nunc pro-
 pter amplecti illud iudicium probabile e velle credere, miseria
 praesentia, sicut etiam praesentio iudicio probabili de paupertate. Et
 dicitur aliquid cuius praesentia dictans evidenter honestum e hic
 e nunc sequi illud iudicium probabile.

Melius ergo potest concludi ex peculiari fidei natura, nam licet
 ad operandum non habeat, in aliis virtutibus non praeservatur iudicium
 expensum: quod ad volendum ex misericordia subvenire huic pauperi non re-
 quiritur cognoscere evidenter quod sit pauper, ad volendum tamen honeste
 credere fidei natura requiritur cognitio evidens creditibilitatis ex
 motu proprio vel sufficit cognoscere probabiliter. ratio est, quod
 voluntas credendi non e voluntas credendi utique, sed credendi fir-
 missime e immutabiliter sine qua unquam dissentienti etiam si
 non oportuerit, est a. impulsus qui taliter vellet credere, res
 ad quam fidem habendam probabiliter putat non dari motiva suf-
 ficientia, nam ut dicitur Calenastii 11: quicquid credit lenis e corde.
 pro eo magis in praesentia locum sit quo maior gravitas e necessitas
 negotium discretionem e deliberationem postulat, aliquam rationem proba-
 biliter creditibilitatis aliquis crederet, si teneretur instante morte
 perseverare in fide, potest e. tunc sequi iudicium probabile, contrarium
 dictans non eade miseria sufficientia ad credendum, atque ideo potest in-
 culpabiliter fidem negare, si repugnat, fides e. Quia ea firmitate
 adeptitur suo ob hoc ut simul proficatur obligationem si recedentem
 aut dissentientem, sed credit e aliquid adeo verum ut nullo modo potest
 negari. ad volendum e. hoc modo credere manifestum e non suf-
 ficiens iudicium probabile, nam stante probabilitate iudicij contrarij
 dictantis fieri dissentire, non potest quis certo affirmare non licere hic e nunc
 negare hoc ob hoc.

Confirmatur e ampliatum: quia si daretur aliqua virtus que
 solum inclinaret ad obedientiam superiori certo e evidenter praeservanti,
 e omni motiva est fugere inobedientiam contra certum superioris pre-
 ceptum, tunc iam haec virtus non potest operari ex iudicio solum probabi-
 liter proponente preceptum e obligationem obediendi. Cum fides sit
 virtus

virtuti inclinans ad credendum ea solum qua negare non potest, repugnet
dari voluntatem credendi, ex iudicio solum probabiliter iudicantis, tunc
credibilitatem, si eo ipso non manet hic et nunc obligatio simpliciter non
sistentendi.

Quies: circa ipsam obligationem credendi seu non dissentandi
si verarii probabiliter, solum et solum probabiliter iudicare, non ha-
bere obligationem etiam iudicam simul probabilitatem partis opposita.
R: bene dicit dari simul duas opiniones probabiles quarum altera
affirmet altera neget obligationem secundum se ad aliquid, repugnat tamen
dari opinionem solum probabilem qua in presentia alterius opposita
aperit non solum secundum se, sed hic est mutari obligationem operandi, si
hoc est asserere, si haere, si esse et nunc oppositum, et per consequens asse-
rere, hic et nunc non est probabile oppositum, si repugnat asserere, cum
actu videam probabilitatem partis opposita.

Contra hanc coeactam doctrinam plures sunt objectiones. Prima:
si sciet motiva meae fidei tanta sint ut reddant illam evidenter credi-
bilis, hoc tamen respectu eorum qui accurate vim et efficaciam argumentorum
perpendunt, non tamen respectu rudium vel quorum veniens de aegros discreti:
potius qui ea motiva fere ignorat et solum movetur auctoritate, pa-
rentis vel magistri, si motivum non sufficit ad probandum evidenter
si ea obta sunt praesenter credibilia. Et sine evidenti credibilitate
si haberi fidei assensus. R: licet illud motivum quo puer movetur
non sufficit ad probandum evidenter credibilitatem respectu omnium,
sufficere tamen ad probandum evidenter si illud obta sit praesenter credi-
bile ab ipso puero, nam evidens est puerum praesenter facere credendo
qua a parentibus audit, quos nuda designavit illi magistros donec per-
scriptum post alia maiora motiva investigare, ex quo fit quo ma-
iorem quis habet sagacitatem et industriam maiora requirere, non tamen qua
qui reddant mysteria evidenter credibilia.

2da obicitur: si ante fidei assensum praesent evidenti
credibilitatis et nemo cui fidei sufficienter proponatur potest illam
negare. R: negando scilicet: si licet mihi evidens vis obta fidei et
praesenter credibile, solum nolle credere, passione vel alio affectu ductus,
sicut licet sciam praesenter bonam temperantiam esse mitigandam et
amabilem, solum illam non amare, ratio a. et si haec evidenti credibilitate
non est evidenti ipsorum mysteriorum, nec a sensu quo iudicem scire
est veram, sed quod iudicem bonum et honestum esse illa obta credere.

Quies: Et patet omnes illi qui fidei resistunt assensu eui-
denter obta fidei esse evidenter credibilia. Et sciunt evidenter actus
contrarias esse praesenter ex incredibiles, si videtur durum, cum
experi-

experientia comit illos existimare se prudenter agere retinendo
sua rectas. R^o aliquos ex se nec evidententer sciunt suas rectas n^o p^o
prudenter retineri, affectu t^o repugnat velle imprudenter agere, sicut
p^o qui ex malitia peccat recte evidententer se imprudenter agere, & t^o
voluntate mag^o operari. Deinde, dico, alios quamplures n^o pertinere ad
evidentiam credibilitatis, q^o ad hanc reperitur attentata consideratio
argutorum & motivorum, sicut illud Galeni 15: vacare & videtur
suorum ego cum D^o quam diligentiam & examen ipsi terrenis
rebus dediti & affectu vacali dediti exsecuti nolunt adhibere,
n^o t^o deo excoantur a peccato infidelitatis, deberent. & attendere
ac inquirere, & n^o ingruunt.

Probit^o adhuc. Et raltem res fideles sciunt evidententer rec-
tas alias ee incredibiles & sciunt evidententer illas ee improbables,
nam q^o d^o n^o e^o credibile, n^o e^o probabile. R^o ad primam seq. d^o nunquen-
do sciunt evidententer illas n^o ee prudenter credibiles sed ee prudenter
incredibiles concedo, sciunt evidententer illas n^o ee credibiles prudenter
vel imprudenter nego. vide ad 2am regulam similiter d^o d^o nego,
sciunt evidententer illas n^o ee prudenter probabiles concedo, sciunt evi-
dententer n^o ee illas probabiles prudenter vel imprudenter nego.

Hinc oritur 3^a obiectio: q^o si fideles sciunt mysteria
fidei ee evidententer credibilia & sciunt evidententer ee vera seu possibilia.
1^a regula: q^o illud ipsum e^o credibile, q^o d^o verum e^o possibile. R^o ne-
gatio seq. d^o ad probationem dicimus n^o ee idem credibilitatem & ver-
tatem seu possibilitatem, orientale. & solum e^o q^o ita proponitur ut dig-
nam est iuri prudenter assentiamur. contingere. a. Et aliquando
tantum proponi aliq^o falsum & impossibile, nam rudius cui Senchy
tantum de fide proponit quatuor & q^o nona in divinis evidententer
veritas illud ee videtur tibi: credibile, nisi quando proponitur
veritas antequam, & sane in hoc n^o fallitur, q^o licet illud obid ipse sit fal-
sum & impossibile, & t^o hui^o e^o p^onc^o evidenter credibile, ab hoc
iudicio & ex evidenti credibilitate n^o p^o argui evidententer veritas vel
possibilitas.

Sec^o contra obicitur quarto: q^o h^o e^o evidens conseq.
aliq^o obid e^o credibile fidei divinae & d^o verum, nam fides divina n^o
p^o credere nisi verum & si hoc mysterium proponitur evidententer ut
credibile, fidei divinae evidens e^o verum. R^o concedendo totum,
negando t^o q^o supponit obiecto scilicet mysteria h^o cognosci a
nobis evidententer, ee credibilia fidei divinae, quomodo. & cognoscatur
evidenter creditur in ordine ad fidem divinam, n^o t^o veram evi-
dentem p^o dari fidem divinam & infusam, solum ergo cognoscimus
eum =

evidenter mysteria illa taliter proponi et prudenter poimq co-
nari quantum e ex nobis qd. videndum firmiter illa. e. ubi illa
hasitate providendo, ab hoc qd. hui assensu eliciendo ut virtus
naa vel per fidem infusam, hoc e. ignorans.

Quarto objici so: qd. si sola credibilitas cognoscitur
evidenter, e. n. veritas obli in se. Veritas obli pro illo priori solum
cognoscitur probabiliter. Et apparet etiam, probabilitas oppositi obli
Et in illo instanti h. et haberi assensu fieri certu, si potu e. certo
assentiri a hui obli, si in eodem instanti regli vidio oppositum
illu e. probabile. Et in illo instanti quo elicio actum fieri me n.
assentiri probabiliter obli contrario, licet tunc appareat in eo aliqua
incluere probabilitas radicalis. pro quo adverte apperere infirmi
motiva ad credendum obli fieri atq. etiam ad oppositum, cum hoc th.
discrimine, qd. motiva ad obli fieri licet n. habeat vim ad illud ori-
enter ostendendum, hnt in vim ad ostendendum evidentius qd. vo-
luntas presentissima so imperare assensum excludente motu formi-
cinem que nari pot. ex motu contrario. at vero motiva con-
traria ad summum hnt vim ad hoc ut voluntas impudenter ope-
rans pot. imperare assensum ex illis motu. hoc ergo suggi-
rito antequam illecty ex motu contrario assentiatur oppositi
e. frante tota representacoe motuorum utriusq. partis, voluntas
imperat assensum fieri certum e. simul prohibet formidinem, si que-
ram sit, eo qua proire pot. illo instanti ex motu contrario, qua-
re in illo instanti quo elicitur fieri assensu h. e. formido actualis
pro hoc obli contrario nec assensu probabilis illu, sed solum et mo-
tiva que nri comburentur pot. generare formidinem, e. que
si voluntas emaneret pot. generale assensum obli contrario, e.
in hoc uniu. diebus apparet in quo instanti impudentem quan-
dam credibilitatem radicalem obli contrario, de l. motus, que ex
impudenti voluntate pot. generare assensum obli contrario. cum
hnt h. impudenti credibilitate radicali obli contrario hnt bene et
tenax fieri adhaerens firmiter suo obli e. cohibens per modum
ad credibilitatem formalem que oriri pot. pro h. obli contrario ex
motu contrario.

Ultimo objici so: qd. si apparet, sola probabilitate obli
so illecty ex imperio voluntatis assentiri obli ubi formidine,
cur etiam licet n. appareat evidentiter sed solum probabiliter
credibilitas obli, si poterit voluntas prudenter imperare assensum
certum e. sine illa formidine. Ad totam repugnantiam procurrere
ex supra dictis, qd. si n. apparet evidentiter credibilitas quancuq. meuz
imperaret

imperaret voluntas n̄ potest cogere ad intellectum ad assensendum ex 55.
 obligatio necessitate, semper e. maneret licitus e. voluntarius
 dicens, tunc cum est etiam probabile n̄ e. illud obsequi presentior ex-
 hibet, at vero posita evidentiā credibilitatis hiet obsequi contrarium
 maneat impudenter credibile modo explicati, per intellectus ea volun-
 tati imperio elere assensum firmum e. obligatorium, n̄ e. apparet
 via ad presentior e. licit. dissentiendum p̄nc. obsequi, quare de boni
 diare pro illo priori apparet solum probabilitatem obsequi fieri, sed
 apparet solum certitudinem rationalem illius, hoc e. taliter proponi
 ut sit dignum fidei existente. om̄i firmidinem.

Quia doctrinam præcedentem dubitari potest primo: an
 hoc iudicium evidentiā credibilitatis obsequi actus eliciti a fide
 affirmant nonnulli ducti auctoritate. Thomae art. 2. ad 3. q̄. ut ait
 Thomas fidei facere videtur ea que creduntur. verius tñ e. hoc iudi-
 cium n̄ e. actum fidei. Ita docet Vega, Capreolus, e. Gabriel, quos
 affert e. sequitur Suarez in presentia sup. 14. sect. 6. Probant aliqui:
 quia huiusmodi iudicium manet in hæretico volente credere, obsequi
 fidei, q̄ tñ ipse cognoscit obligatōem illa p̄cedenti seu ille e. p̄ceden-
 ter creditus. Et cum hæreticus n̄ hæt habitum fidei in se ipso ille actus
 n̄ elicitur ab habitu fidei. Verum hoc argū n̄ e. efficax, q̄ in hæreti-
 co nullo manet habitus supernaturalis, e. tñ iudicium illud, licet n̄ p̄cedat
 ab habitu fidei, sed p̄cedere ab aliquo habitu naturali, q̄ e. actus
 naturalis, ut infra videbitur. Et obsequi debent iudicium illud in
 hæretico elici per auxilium actuale intrinsecum vel extrinsecum,
 licet ex n̄ca. huiusmodi actus ab habitu. Melius ergo potest ex
 maxima diversitate obsequi fidei, nam iudicium illud n̄ attingit obsequi
 fidei licet, nec sit pro motivo reus p̄cedem Dei ad auerendam credibili-
 tatem rerum fidei, sed illam credibilitatem seu honestatem credendi
 cognoscit evidenter sine ex terminis ipse per demonstrationem scientificam
 e. nullo modo pertinet ad fidem cum hæt aliquid aliud obsequi fidei diver-
 sum. Et quem vero habitum pertineat, e. an sit iudicium naturale,
 necnis sup̄tate sequenti.

Quod dubitari potest: an ille qui credit se revelationem
 sibi in mente factam debeat habere evidentiā ipsius revelatiōis,
 an sufficiat habere evidentiā solum credibilitatis, sicut quod dicitur
 credit se revelationem p̄sentem? Aliqui dicunt om̄i fidem debere
 tantum in n̄ca revelationi alicui evidenter facta, quare nos credimus
 se revelationem n̄ nobis sed alijs factam quibus evidens fuit, ille vero
 si non crederet se revelationem propriam deberet habere evidentiā
 illius.

Alius.

Ego in hunc inuenio discrimen cur nos p[ro]p[ri]o credere
h[ab]entes euidenciam reuelatis, ille a. cui s[ed] immoderate, reuelat
h[ab]et p[ro]p[ri]o credere licet ubi h[ab]et euidens reuelat[io], dummodo est ubi exi-
dens p[ro]p[ri]o credere ex euidenciam reuelat[io]m, ad q[uo]d p[ro]p[ri]o habere plura
et maiora motiva quam nos habemus de facto. imo addo si ei con-
suetudine euidenciam reuelat[io] h[ab]et p[ro]p[ri]o elucere, actum fidei circa o[mn]ia reuel-
atum, illa e. h[ab]et fides sed scia. huic a. n[ost]re doctrine conuen-
it L. Suarez in p[re]senti disp. 3. sect. 2. num. 7.

Restat solum videre, quae sint arguta & motiva qua
de facto culibet sapienti etiam viro reddunt euidenciam credibilem
nam fidem. haec s[ed] longam requirunt narrat[io]m ad controuersias
maxime spectantem. videtur vltra alios Valentra in p[re]senti q. 1.
sub. 4. quae ea s[ed] decem & nouem capita, reuertit & de singulis oratione
disputat. eorum summa breuis haec est: Integritas & sanctitas
doctrinae quae nihil docet v[er]i contrarium, nihil h[ab]et p[ro]p[ri]o hono-
rati consonum. Sanctitas & puritas eorum qui toto corde hanc fidem
prosequuntur. Perseuerantia & antiquitas doctrinae qua casum per
tot saecula stetit laetentibus & p[re]senti q[uo]d alijs seculis. Praedictiones
& testimonia Prop[ri]a in n[ost]ra Religione, o[mn]ia completa. Sanctitas
& auctoritas Chr[isti] D[omi]ni huius doctrinae auctoritas, quae sanctissima
& sapientissimum vel ipsi etiam aduersarij n[ost]ri fusi solentur. Miracula
quae tam ipse quam s[ed] discipuli & alij innumeri s[ed]iam p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o.
Modus quo quae doctrina haec in mundo recepta e[st], h[ab]et armis, h[ab]et litteris, s[ed]
imph[er]i querendum pauperum p[ro]p[ri]o, & hoc contra totis v[er]bis ac
v[er]bis carnis machinas & p[ro]p[ri]o. Testimonium de v[er]bo innumera.
Multa Martyrum ex h[ab]et P[ro]p[ri]o, p[ro]p[ri]o, conditio, abate, v[er]bis p[ro]p[ri]o h[ab]et
Religione morientium. Testimonium item interij p[ro]p[ri]o consue-
a qua vnusquisq[ue] experitur hanc doctrina ad virtute amoris im-
pelli e[st] a v[er]bo aberi. Deniq[ue] fortissimum arguta remouitur ex
D[omi]ni p[ro]p[ri]o, quae h[ab]et s[ed] eos hoies, qui maiori afflicta diuini
obsequium & honestatem querere, eos, inquam, e[st] maxime circa Reli-
gionem deceptos, & hoc eo q[uo]d Religionem illam amplectantur quam
tot arguta & motiva reddunt credibilem, constat e[st] nullam e[st] sciam
in tota v[er]bo s[ed] motiva & p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o sicut v[er]bam fidem
quare merito Richardus de S. Victore lib. 1. de Trinitate cap. 2. v[er]bam
aidoacter ita allegatur: D[omi]ni si error e[st] quem credimus a s[ed] decepti-
sumus, v[er]ba e[st] notis e[st] v[er]bis confirmata h[ab]et quae nisi a te fieri
poterant. alia s[ed] plura arguta, s[ed] h[ab]et breuiter tetigisse.
Disputat 3.